

Ládbesenyo, Balajt, Damak, Hegymeg, Tomor, Monaj, Nyésta, Abaújszolnok, Lak, Kupa és Szakácsi települések kül- és belterületén haladó nyomvonalra vonatkozóan előzetes régészeti dokumentációt készített a Herman Ottó Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ megbízásából. A terepbejárásokat 2014. szeptember 29. és október 1. között végeztük.⁸²

A lelőhely Szakácsi és Lak közötti úttól Ny-ra, a Vadász-pataktól Ny-ra, az Esztrázs hegy lábánál található. Az ismert, intenzív lelőhely 100×50 m-es területéről nagyon sok neolitikus (bükk kultúra) kerámiát gyűjtöttünk.

Munkatársak: Tóth Krisztián, Galkó József, Gregóczki Gerő, Juhász Ádám, Nagy S. József, Simon József, Toronya Zsolt.

FEKETE LÁSZLÓ

301. Szakály határa

(Tolna m.) Ó, B?, Ró, A, Kö

Halom-völgy (KÖH 88071): A falutól DNy-ra, az Ürgevárról Tárkánypusztára vezető út D-i oldalán, a Füstösmalmi-árokka párhuzamosan kb. 400 m hosszan őskori (talán bronzkori) és római cserepeket találtam a száraz szántóföldön március 27-én. A leletek É-on kissé az út É-i oldalára is átnyúlnak, ez a rész már Gyulaj területére esik. Az út közelében, a domb alsó, laposabb részén egy kisebb foltban néhány római téglá- és mészkődarabot találtam.

Halomi-dűlő (KÖH 88069): Szakály és Gyulaj között ürfőton egy lekerekített sarkú, kissé nyújtott ötszögre hasonlító, lineáris nyom látható. Április 10-én a száraz, elsimított terepen a terepalakulatot nem sikerült azonosítani, de a D felé lejtő széles földnyelv teljes területén közepes sűrűségben találtam őskori (valószínűleg bronzkori) kerámiát a jelenségnél nagyobb kiterjedésben. A gyulaji és szakályi határ sarokszerű találkozásánál néhány m hosszan szórványosan kisebb kőtöredékeket találtam. A gyűjtött cserepek között előfordul néhány korongolt darab is, ezek – a kövekkel együtt – valószínűleg egy kisebb római kőépület helyét jelzik. A településhatárt jelző oszloptól néhány 10 m-re K felé alig észrevehető egy enyhe, kb. 20 m átmérőjű, fél m magas kiemelkedés a domb tetején. Ez valószínűleg egykor halom lehetett, amelyről a dűlő is a nevére kapta.

Melegvíz gödre (KÖH 88073): a Zrínyi utca K-i ágának végében található, Melegvíz gödrének nevezett forrásos völgykatlan fölött fekvő avar temetőt Csalog József említette először. 1988-ban Szabó Géza tárt fel itt két, talajjegytengetés közben előkerült sírt. Egy helyi lakostól megtudtuk, hogy a háza feletti, szőlővel borított domboldalon kb. 50 éve, a szőlő telepítésekor sok csontváz került elő, és néha kapáláskor is jönnek elő csontok. Ezt a barázdákból látható két nagyobb hosszúcsont-töredék is igazolta.

Zrínyi u. (KÖH 58954): január 16-án a 18. századi birtokperekben gyakran említett, Csernyéd nevű rác falu, illetve középkori magyar előzményének lokalizálása végett végeztünk terepbejárást. A Kapos partját Szakály É-i szélétől a Szakály és Hőgyész közti határig bejárva nem találtunk egyetlen lelőhelyet sem, csak néhány régi, részben bizonyára középkori eredetű löszmlyutat. Ismét átnéztük a Zrínyi utca É-i házaival szemben, a Kapos mentén fekvő szántóföldet, ahol a 2007-ben megfigyelthez hasonlóan néhány jellegtelen őskori, egy-két középkori és kevés

néprajzi kerámiát találtunk. Javítani kell akkori vélekedésemet, amely szerint a középkori leletanyag Szakály falu K-i, a Kaposon túli kiterjedését jelezné, mert az újkori források alapján kétségtelen, hogy a folyó jelentette a határt Szakály és Csernyéd között. Kétségtelen, hogy a középkori Csernyéd feküdt itt, a középkori Szakállal csaknem pontosan szemben.

Munkatárs: Máté Gábor (PTE).

K. NÉMETH ANDRÁS

302. Szarvas, Petőfi utca 31 (Petőfi utca 23.) (KÖH 6125)

(Békés megye) U, R, Tő, Kú

2014 januárjában bejelentés érkezett, hogy a Szarvas, Petőfi utca 23. (5312 hrsz.) alatti telken építkezni fognak, és lebontották az ott fekvő parasztházat, valamint a partvédelmet átépítik. A Petőfi utca 23. része a Szarvas, Petőfi utca 31. néven nyilvánított lelőhelynek.

Helyszíni szemlét tartottam, a kitermelt földben több kerámiatöredéket is találtam a szakálhíti csoport, a tiszai és a tiszapolgári kultúrákból, valamint a török-kor – kora-újkor időszakából.

A munkálatokat bejelentettem a Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának. A hivatal a BE-02D/01/722-5/2014 ügyirat számú szakhatósági hozzájárulása alapján régészeti próba- és megelőző feltárás írt elő. A megbízott Munkácsy Mihály Múzeum szerződést kötött a Tessedik Sámuel Múzeum és Szárazmalom, Városi Könyvtárral a munkák elvégzésére.

A munkához a gépeket a tulajdonos, a feltáráshoz szükséges kézi munkaerőt a múzeum biztosította. A próbafeltárás 2014. június 30 és július 2 között végeztük el.

Három szelvényt különítettünk el. A humusz vastagsága 240 cm volt. Az I. szelvényben, mely 6×5 m nagyságú volt, kiderült, hogy a korábbi épület alatt egy pince volt, amit később betemettek. A II. szelvényben (9×2 m) nem került elő régészeti objektum. A III. szelvényben, mely 3,5×8 m volt, egy objektum alja került elő, mely 5 cm mélyen mélyedt bele a sárga altalajba. Volt egy téglás, köves rész, ami véleményem szerint egy korábbi pincének a része volt, nem régészeti objektum.

Az I. objektumban patienstörmelék és egy kaptafa alakú kőbalta került elő kagylókon és néhány őskori kerámián kívül. További régészeti jelenségeket nem találtunk. A hányóban nagy mennyiségű neolitikus és tiszapolgári kerámiát gyűjtöttünk. A szelvények dokumentálása után átadtuk a területet a tulajdonosnak.

Véleményem szerint egy lelőhelyen építkeztek, melynek a szelvények pont olyan részét érintették, ahol nem volt objektum. A kvázi negatív feltárás miatt, valamint azon tény miatt, hogy a felső 1,5 m erősen bolygatott volt, döntöttem úgy, hogy nem végzem el a teljes területű megelőző feltárást. Az előkerült kerámiatöredékek fényében azonban úgy gondolom, hogy a lelőhely, amely Szarvas erősen beépített területén fekszik, nagyobb területű, mint korábban bejelölték. Szerintem a lelőhely a teljes kiemelkedő magaslaton fekszik, nem csak annak D-i részén.

GULYÁS ANDRÁS

82 A korábbi terepbejárásról a jelentést ld. RKM 2013, 113.